Մանգուամի էֆքեար տեղեակ 300 նիւսխէ վերիլիպ, ուղեվի զբ.ուելթի, Իմթան. պոլ իչին կէչեր ագձէ 250, վէ ալթը շալուզ 125 ղրշ. վէ թաշրալար իչին քօթա փարա. ոբ տախի իչինաէ ալարագ, տեղեվի դբյմելթի սաղ ագձէ 250, վէ ալթը ալեզեզ տախի 125 ղրշ. օլաճագ տբբ։
Վէ պէհերնիւ խէսի 40 ոբ փարաէա սաթելաճագ տբբ։

Պատգամաւոր Էֆքեար

ՄԻԻՆԱՏԻԻ

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՑԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

Իլանաթը պէհեղ սաթրը իչին, պիրինճի սէֆիասա 3, իքինճի սէֆիասա 2, վէ իւչինճի վէ սոնրը սէֆիասա 1 էր ղրշ. ալնաճագ տբբ։
Սէքիզ վէ սոնրէ, Պէյ-օղլունա Յօղուս-եօլաս 467 նիւմէրօլու խանէսէ ԼԵՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏ թաղխանէսինէ, Կարապէտ Յ. Փանոսեան իսմինէ կէօնտէրիլէճէք տբբ։

ՏԻՕՐՏԻՆՃԻԻ ՄԷՆԷ ՀՐԱԶ ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ ՀԸ 1869 ԱՊՐԻԼ 18 ՃԻՄԱ ՍԱՂԱՀ ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ ԱՊՐԻԼ 30 ՆԻՄԷՐՕ 903

ԻՍԹԱՆՊՈԼ ԱՊՐԻԼ 18.

ԽԱՐԻՃԻՑԵԷ

ՇԱՐԳ ՄԷՍԷԼԷՍԻՆԻՆ ՀԱԼԼԻ ՄԱՎԻ ՔԻԹԱՊՏԱՆ ԽԻԼԱՍԱ

Մանրամասնութիւն 900 էնտէ-նէսխէսինդէ պաքեյէ։

Նամէսի մէզբիւրուն սօնունտա պուլունան թէհլոխտ, հարֆ պէ հարֆ զէքր իտիլմէյէ չալէան տբբ։

«Ֆիմա պատ, զամիրիմիզէն պօրճու օլան պէօյլէ պիր խրտմէթի ճէլիլէտէն սոյա ֆարիզ կէլմէյիպ, անճագ «մուամէլաթընին նէթիճէլէրի մուվաճէհէսինտէ Պապը-ալեյի եալընըզ պրոպագընդ» քէնտիլէրիմիզէն մէսուլիյէթտէն սալամ օլմամբզը ատբ խաթըր իստէրիզ։ Տէվլէթի Օսմանիյէ թէճվիզ իյլէտիյի վէ սապիթ գաէմ տուրտուզու ուսուլլէ, Խրիսթիանտէ տէվլէթլէրինին մուավէնէթինէ միւնթազբը օլամագ։ Պու ճիւմլէ իլէ, պապինէթ օյարընն, տէվլէթի միւ շարիլէյհաբը թէնվիր իթմէյէ ճահաը պօշա կիթմէսի, ենլարա պիր վազիֆէի մախսուսսէ ֆարզ իթտիրմիշտիր իսլամ իյլէմէյէքի, քէնտի նասիհաթլարընա համաֆէ սէվ իմեի պար իթմէտիյինտէն, տիւչար օլմասը իհթիմալտէն պուլունան թէչէվիւշ հալ վագթընտա, պունտան պէօյլէ էֆքարը մանէվիէ միւնթազբը օլմասընը։»

Պունտան զէեատէ նամագուլ քիւթախլեգ օլաբիր մու։ Ամէպ պու միւզաքէրէ, Բէթրսպուրկ եախօտ սայիր տայիրէլէրտէ նէ պիլիւք կիւլիւշլէ գալէմէ ալընմբշ տբբ։

Իմգալար սլրասընտա հիշ պիր Ինկիլեզ իսմի պուլունմատընընա, լօրտ Սթենլեյ միւթէշէքքիր օլմալըզը։ Պէօյլ պիր զիւլէթէ հիսսէտար օլմատան գուրթուլուգ, Ֆագաթ պունտան զէեատէ պիր չէյ եօգ։ զերա պու թէրթիպի Ինկիլթէրրա սէֆիրի իչրապ իթմիշ տիր Պապը-ալեյէ, նասրը քինոյեմբեր 23 թարիխի պիր նամէ իլէ լօրտ Սթենլեյէ պիլտիրմիշ տիր։ Մէզքիւր թէրթիպի պու նամէտէ, «Զաթը Շահանէնին հուզուրտա հիքմատարիյէսինէ քէմալի բիայէթ իթմէք գավլի իլէ, ճէզբէրէնին պիր թէֆթիշ ալքնմասընա Պապը-ալեյի բագի իյլէմէք իչին, Պսրօն Պայսթըն իյմա ու իսթիրը» տէյի թարիֆ ու թէսմիյէ օլունմուշ տուր։

Ինկիլթէրրա տէվլէթինին սոն հարէքէթի, պիր խրիսթիէան միւտիր թայէին օլունմասընա միւեսսէր օլմագ դայրէթինտէն իպարէթ իտի տեյի կէօրիւնիւր։ Հաթթա, սէնէյի սապրգանընի իպթիտալարընտա զայէթ իսրար իտէրէք պու մատէյի թէբերրիւր իթմիշ, վէ Ֆրանսա տախի քէնարինէ բէֆիզ օլմուշ իտի։ Պու խուսուս, պիր գաշ թահրիրատա կէօրիւնմիշ տիր։ Ֆուատ բաշայը իղֆալ իթմէք իչին իսթիմալ օլունմուշ օլան պիր թարիզ տախի, Զաթը Շահանէ, պիր խրիսթիան միւտիր նասպ իթմէք էֆքեարընտա օլտուզունու, Մ. Իլեօթա աքենտի կէօնիւլիւ իլէ թէէմին իյէմիշ տիր» տեյի սէօյլէմէք մատտէսի օլմուշ իտի։ Բէտտէն ճէվապ վերիլմի իսէ, օնատա, «Զաթը Շահանէնին վերտիյի էճէլէրնի գարշը նաֆշը անդ» թէսմիյէ օլունտու։ Վէլ հասը, լօրտ Սթենլի Մ. Իլեօթա էմր վերտի քի, «օ մանուս պու պիր խրիսթիէանա իհտալէ օլունմագ հագգընտա վերիլէն «եօլէ» Պապը-ալեյէ թուրթուսուն։»

Պալէատէքի մալիւմաթը շամիլ օլան Մավի-Քիթապ, 1868 ապրիլ 1 թարիխլէ շու սէօզլէր իլէ թէքմիլ օլուր։—

«ԻԹԹԻԼԱԼ ԽԻԹԱՄ ՊՈՒԼՄՈՒՇ ՏՈՒՐ»

Գունտան սօնրա, մէսէլէ եէնիտէն սաքէր վէ կէնիւլիւ կէօնտէրիլմէսի, վէ մուհասէրէ իչիւն օրտուլէրլէ, երինէ էվվէլքի հալէ կիրտի։

Դեկտեմբեր 3-տէ Ֆրանսա սէֆիրի չէօյլէ պիր թէլէկրաֆ քէշիտէ իյլէմիշ տիր։ «Տիւն պուրատա պիր մէճլիս օլաու, վէ նէթիճէի գարարը զեյատէսի իլէ կիւլի թուրթուլմուշ իսէ տէ, գավլէն սէօյլէնտիկինէ նազարէն, Պապը Ա. Եուանիսթան իլէ գաթը միւնասէպաթ իթմէքլիյի գարարկիր օլմուշ։ Ֆագաթ Ալի փաշա հազրէթլէրի, էֆքարը հիչ պիր սէֆիրէ պէյան իթմէմիշ տիր։»

Մ. տը Մութիէ տախի Գամբիէնը-տէն դեկտեմբեր 4 թարիխլէ շու աթիտէքի թէլէգրաֆնամէի կէօնտէրտի։

«Տիւնքի թէլէգրաֆը պէնի թէճճիւ պտէ պրոպագը։ Պու կէօնա պիր [illegible] ճէսամէթինի Սատրազամ հազրէթլէրինէ թէֆհիմ իյլէ։»

Թիւրքիանըն պիր չէյէ գարար վերմէսինտէն հիքայէ պիթէր։ Հաթթա, թալէպ օլունան խուսուս տախի, տէսիսէ վէ ֆիթնէպազլըղա, մէյտանտէ օլան խապասէթլէրէ, վէ պիր մուխթարանը զու հուրի հագգընտա քեաֆֆէի տիվէլէ Էրզրօքանը տիւչար օլատուգլարը խէվֆէ պիր գարար վերմէքտէն իպարէթ օլմուշ իտի։

Պու ճիւմլէ իլէ, մուհարրէրաթը մէզքիւրէտէ պիր էրթէ վար տբբ։ Եանի, Պապը Ալենին գարարը խապէրի Ղարպ թէրաֆընտա չավ օլուր օլմագ, Ռուսիա իքի սըրա իլէ հիքայէյի քէնտիսի նագլ իտէր։

«(Պարօն Պրունով) զանն իտէր քի հէր չէյտէն էվվէլ ճէնկտէն դաչընմասը, զերա Շարգտագի սաեիր Խրիսթիանլարտան պիզէ իմտատ օլամայաճագ, վէ Ռուսիա տախի պիզէ մուավէնէթ իպրազ իտէպիլէճէք պիր հալտէ պուլունամայաճագ տբբ։» (1)

Ռուսիանըն գուրտուղու տօրպագ նէթարզ իլէ մահվ ու խարապ օլմուշ օլտուզու, անճագ Եուանիսթանա պիր նիքահ թէրթիպինէ միւրաճաաթ իյլէմէսինտէն անլաշըլըր։ Նասպ իյէտիյի գրալ իչիւն, վէ Օթթօնուն ազլինէ վէսիյէ օլանա եօլ աչմագ նիյէթի իլէ, քի Տանիմարգա վէ Ինկիլթէրրա խանէտանլարընը Ռուսիա խանէտանընա բագպ իտէն իչ պու իղտիվաճի գրալինին ազիմ թէրթիպինտէ տախի միւշահէտէ օլունմուշ տուր, սայքի հէր պիր շէյի քեամիլէն թէհլիյէ էթմիշ իտի։ Դիրա, պու մատտէտէն սօնրա տախի Եուանիսթանը թէլք իթմէք խուսուսքէնտի իգթիտարսըզլըղընը պէյան իթմէք, վէ էվգաթի միւսթագիլէտէ շուրիշ ու իսթիլալարան կէօրպիլէճէյի մուավէնէթլէրտէն քէնտիսինի մահրում գըմագ օլուրտուս։ Պունտան գաթի նազար, տիւշենտիրիլիր թարիզ մուվաֆֆագիյէթլէ պաշա չըգաճաղը հագգընտա քեմալ էֆֆէնտիյէթինի տախի իզհար իթմիշ իտի։

Շիմտիյէ գատար, Ինկիլթէրրա, Ֆրանսա, Բուսիա, Բրուսիա, Ավսթրիա վէ Իթալիա, եանի ալթը Տիւելի մուազամա, ագալի իչ միլիան սիլահլը աստքիրի, Շարգ թէրաֆընտա օլան պիր քիւչիւք ճէզիրէյէ ֆէսատ պրոպագընդա պաղլանտըրմասը հազըր, վէ պիր Օսմանլը թարաֆընտան դաղէմէ ալընմըշ օլան սատտ պիր թահրիր իլզէրինէ, ֆիլհալ վէ աճայիպ օրտագ հարեքէթէ միւնթազբը իյէմիշլեր իտի։ Պու վագտա, միւսլահազամի ասքէրիյէ եախօտ բօլթիգիյէ մէպնի պիր թէրթիպ ատտա իտէնլէր ինանմասը միւհիմմ պիր իշ կիպի թուրթուլմագ։ Հալ պու քի, պու մատտէնին թէրթիպի, հէր կէօնա թէսիրի շամիլ տահա եիւքսէք միւթալաալէրէ մէպնի օլմուշ տուր քի, ինսան պու պապտ թէֆէք քիւր իթթիֆաքլէրինի լիսանէն թապիր իյէմէք եախօտ թարիֆ իթմէք իչիւն սեզ պուլմագ խուսուսունտա աճզընը միւ շահէտ իտէր։

[illegible]

հազարտա միւթէվազբֆ օլմուշ տուր։ Սատրազամ հազրէթլէրի, քէնտի զաթընա վէ հիքմատարընա վաճիպէտէն օլան բաեէթ իդթիգասընտան, տէվլէթլէրին մաթ,ուպունա բուլի բիզա կէօսթերէմէյէճէյինի սէօյլէմէսիյլէ, վագանընն ճիհէթի մանէվիյէսինի աշքեարէ չըգարմըշ տբբ։

Պրաք տէմիշ տիր քի, ճիւնհարտա խաֆիֆ իսմէր վերմէք, խարապիյէթի միլիյէտէ նիշանէ վէ պու հալնն իլէրլէմէսինէ տախի վէսիլէ տիր։ Պունուն զուտրընը տախի սահիհ ատտ իթմէլի։ պիր հիքմէթ քէնտի հալի սատտէթինտէ պագը գալմագ իչիւն, անճագ ճիւնհարտա ասըլ քէնտի իսմէրինի վերմէլի, վէ լազըմ կէլէն ճէզայը տախի թէրթիպ իյլէմէլի տիր։ Թիւրքիա քէնտիսինի, վէ քէնտիսի իլէ տախի էրբայը խէլաս իյլէմիշ օլտու, նէ զէման 1662 թարիխինտէ ճէնովա ճիւմհուրիյէթինին էյլէ ալտը լը վէ եօյլէճէ քէնտի մէվճուտիյէթինի սագլայագիլտիի եօլա սիւրիւք իթմէյի, եանի գուրսանլարը տամայը, թէհտիտ կէօսթէրտի։

Շիմտի կէլէլիմ պու մուխապէրաթ արասընտա Պապը-ալեյէ թէֆհիմ օլունան աքսի նասիհաթա։

Գոնֆերանս իլզերինէ նէշը օլունան Մավի-Քիթապը սօնունտա Մ. Ըրքհարթը 1867 օգոստոս 16 թարիխլէ Սատրազամ հազրէթլէրինէ իրսալ զըլընըր մէքթուպ տէրճ իտիլմիշ։ Իյզահաթ օլարագ պիր սաթը չէյ եօգ իսէ տէ, մէզաեասընտան եալընըզ օլմուշ օլմաճաճաղընը իսթիտալ իթմէյէ տալա թէրէտիւտ իթմէյիզ։ Երինէ օ ֆիքիրտէ, պէրագէր էլպէթ, տէվլէթլէրին Պապը-ալեյէ նասիհաթլար եաղտըրըգլարը վագթլարա տայիր պիր թագըմտա միւքեաթէպաթ վար իտի։ Պապը-ալեյ իսէ օլ էսնատէ շու իմտիսէ թուրթուլմուշ իտի քի, իսթիլալը հէման մահէլինտէ իթֆա վէ թէսքին իտէրսէ, շու իքի շէյտէն, եանի, եա տէվլէթլէրինն նասիհաթընընա յի բիզա կէօսթէրմէքտէն, եախօտ օնլարա դարշը տուրմանա գարարինի օլմագ։ Մէզքիւր մէքթուպ նէշը օլունմուշ իսէտէ, պուրատա տախի իչ պէնտի ալըպ, էվլօքանընն ագլ ու գուվվէթինի եալընըզ պիր քիչինին սեզլէրի իլէ մուգայէսէյէ կէթիրմէք նիյէթի իլէ ատրճ իտէրիզ։ Պունլար միւթալաա օլունտու գտա, քէնտի վագթընն ֆէնալըգլարընա վէ ուլյունտուգլուգլարընա մուխալէֆէթ իտէն զաթընն ահվալընա վագթի օլան, Սըր Ուիլիամ Թէմբլնամ շախսըն սեօյլէտիյինի թիզքեար իտէճէք տիր։ Եանի, «միւշքիլ վագթլարտա միլլէթլէր եախօտ օրտուլարընն թէճելիսի պիր շախսը վահիտելինտէ օլուր։ Վէ օ շախսընն բիւթպէճէ եախօտ մարիֆէթճէ ալեմ օլմասը էլզէմ օլմայըպ, անճագ ահլրինին եարմատըղընը քէնտիսի պիլմէլի տիր։»

Մէքթուպ, շու սեզլէր իլէ պաշլար,

«Կիրիտ իսլամլարը ճէզայիրէտէ մահտուտ իսլէմէպ, զերա ասըլ սեպեպի վէ իմտատլարը տախի խարիճտէն տիր։

Պաշգա պիր պէնտիտէ իճրայէ գօնուլմուշ պիր մատտէնին խապերինտէն իպարէթ տիր։

«Սերպէսթճէ Պապը-ալեյի թէէմին վէթինտէն իսթիֆատէ իթմէյէ չալըշըրսա, իսթէտիկինի իտէպիլտիքտէն պաշգա, եալընըզ պիր մատտէյէ գարար վերմէք իլէ տախի, հիչ պիր կէօնա միւմանատթ կէօրմէյէրէք, պիր կիւնտէ ահվալը թէպտիլ իտէպիլիր։»

Իւչիւնճիւ պէնտ ումմէմէ տայիր տիր։ սահիհլիյի չիմտի պիր պագըշտա կէօրիւնիւր, վէ շու վագթլարտա էօյլէ պիր էֆքեարա զահիպ օլուպ պէեան տախի իտէն հէր քիմէնէյի նատան ատտ իթտիրիր։

«Թիւրքիա, Ռուսիատան գուվվէթլի օլմասա իտի, Ռուսիա չիմտիյէ գատար Ասիթանէեէ կիրմիշ օլուր իտի։ Ռուսիանընն տիւելի էվլօքաեա իհթիճաճը օլմաեա իտի, մէյտանտա Շարգ մէսէլէսի օլմագ իտի։»

ՏԱԽԻԼԻՃԵԷ

Սալը կիւնիւ Բրուսիա էլչիսի գօնթ Պրասիէ տը Ալէն Սիմոն ճէնապլէրի, ախաղը մէզունիյէթ իյլէմէք իչին հուզուրի հազրէթի Շահանէյէ չըգմըշլար տբբ։ Նասըլ քի մալիւմ տիւր, միւշարիլէյհ ճէնապլէրի, Մ. տ'Իզրաօմուն եէրինէ Ֆլօրանտա Միւթթէֆիգայի Շըմալի Ալմանեա վէ Բրուսիա էլչիսի նասպ ու թայյին պույրուլմուշ տուր։

— Մէտարի Զաֆէր նամ գօրվէթ, սէրուենինտէ 1050 նէֆէր ասաքիր պուլունտուղու հալտէ սալը կիւնիւ կիրիտտէն պուրաեա վասըլ օլմուշ տուր։

— Մուշտա Զանլը քիլիսէ մանասթիրը բուհպանլարընտան Յօհաննէս նամ բահիպ, պունտան ադամ պիր դաշ բէֆղէրի իլէ սէրիօշ օլտուղու հալտէ, Պուլանըգ գաղասընտա Գօր գարիէսինտէն Թիղօթնամ գարեյէնէ կիտէրիքէն, էմնայի բահտէ թիրի վէ ֆուրթունաեա թութուլարագ, եօլու շաշիրրըպ, օրատա սօուգտա գալտրգլարը սրրատա, պիր աթը, մէրդումլարա թէսատիֆլէ, տէր հալ հալը քէյֆիեէթի եաղընլար-

տա պուլունան պիր դարխյէ էհալիսինէ խապէր վէրմիշ վէ դարխյէի մէզքիւր մուխթարը Կարապետ, պիր թագըմ ատամլար պէրապէր ալարագ իմտատա եւլմիշմիշ, վէ մէրգումլարը տօնմագ ալրէճէլէրինէ պուլմուշ օլտուգլարընտան, տէրհալ քեօյէ կեօթիւրմիւշլէր, վէ ալթըշ եագտըրըըլարագ, սըճագըըգտան, ագըըլարը պաշլարընա կէլիպ, քեսպի հաւալթ իթմիշլէր իսէտէ, բասըը մէրգումուն էճէլէ գուրպան կիթմիշ օլտուղու պու տէֆա Լնվարը Շարգիյէ նամ Էրզրում ղազէթասընտա օգունմուշ տուր :

— Պալատըը տօղրամաճը Հաճի Բարսեղ նամ քիմէսնէնին, Պէշիկթաշտան կէչէր իքէն, վէրամէնին պիրիսինտէ սու տէօքտիւկինի, օրատա էսկիճիլէք իթմէքտէ օլան Նէմ չէհիրլի Ալի կեօրտիւքտէ, հիտտէթլէնիպ, մէրգում Բարսեղին գօլունտան թութտուղու պիրլէ, վիրանէտէ պուլունան թաշլարըն իւզէրինէ աթար, վէ սաղ գոլչասը քեմիկինի գըրար. մէրգում տօղրամաճը, գիտատէ եաչըը օլտուղունտան, ազ վագըթտան իյիլէշմէսի մէմուլ օլունամայ իմիշ :

Խալամ էսկիճի, տօղրամաճըն պու հալինի կեօրտիւքտէ, ֆիրար իյլէմիշ իսէտէ, չիմտի արանմագտա իմիշ :

ԹԵԼԵԿՐԱՖԻԵԷ

Մանզումէյի Էֆքեար Բէյլէրի .

(Աժանս Բէոսթէր .)

Ինկիլթէրրա .

Լօնտրա 27 Ապրիլ .

Տիւն ախշամ Աւրըլզատէկեան գամարասընտա Իրլանտատա արազիյէ սահիպ օլմագ իչին լազըմ կէլէն չարթլարըն լայիհասը իւզէրինէ չէտիտ պիր միւճատէլէ օլունմուշ տուր :

Գօնթ Կրէնվիլ, հիւքիւմէթին պիթարաֆ թարիզինի թասահիպ իթմիշ տիր. չիւնքի թէքլիֆ օլունան թէրթիպի գապուլ իթմէսի իլէ, հիւքիւմէթ քենտի թարաֆընտան պիր լայիհա թագտիմ իթմիշ սայըլաճագ տըր : Վէ զաթէն Բարլամէնթօեա պիր չօգ գանունլայիհասը թագտիմ օլունմուշ օլտուղունտան, չիմտիքի թէճէմմիւէ հիւքիւմէթ թարաֆընտանտա պու պապտէ պիր լայիհա թագտիմ օլունմասընա պիր հաճէթ եօգ տուր :

Մարքի տը Գլէնրիգարտ քենտի լայիհասընըն մայիս 25 է գատար թէէխիր օլունմասընա րուխսաթ րիճա կեօսթէրմիշ տիր :

Տիւն ախշամ Ումում գամարասընտա, Իրլանտատաքի Բրօթէսթան քիլիսէսինին ֆէսխինէ տայիր լայիհանըն 24 իւնճիւ պէնտինտէն 27 ինճի պէնտիւէ գատար գապուլ օլունմուշլար տըր : Հէնտէսթան նազըրը սապըգ Մ. Կրան Տիւֆ, սիր Սթաֆօր Նօրթգօթա ճէվապ վէրէրէք, Միւսգաթ վէ Զանզիպար էեալէթլէր հիւքիւմտարը միեանէսինտէ զուհուր իտէն մուարաղալարըն պիր կիւնա թէսվիյէ պուլմամըշ օլտուղունու վէ հիւքիւմէթին, Աճէմ քէօրֆէզի էեալէթլէրին իշլէրինէ գարըշմամա ասլա նիյէթի պուլունմատըղըն պիլտիրմիշ տիր :

Ֆրանսա .

Փարիզ 27 Ապրիլ .

Փարիսին մէճլիսինին գաբանմասը իւզէրինէ ումումի ինթիխապլար իչին պէօյլէ հարըլըլըգլար օլունմագտա տըր :

Ֆրանսա վէ Պէլճիգա մուարագասը .

Պրիւքսէլ 27 Ապրիլ .

Մ. Ֆրեր օրպանըն, մուարագանըն հալլի գըլընմըշտա, Պէլճիգանըն պէեան իյլէտիկի պիրինճի բրօթօքօլ իւզէրինէ սէպաթլէ խարար իթմիշ, վէ եալընըզ ուֆագ թաֆսիլաթլար օլունմասընա րուխսաթ րիճա կեօսթէրմիշ օլտուղուն էֆթէալ Պէլճ. ղազէթասը խատտա իթմէքտէ տիր :

Պու կիւն Պէլճիգա գամարասընտա, րէճիսի Վիւքէլա, մէճլիստա օլան մէսէլէ իւզէրինէ միւճատէլէ իթմէքին միւնասիպ վագըթ տէյիլ տիր տէմիշ տիր :

Փարիզ 27 Ապրիլ .

Իմբէրաթօր Նաբօլէօն հաղըրէթլէրի պու կիւն պիր ֆէրման իմզալամըշ տըր, միւշարիւ լէհ հազրէթլէրի իշպու ֆէրմանը իլէ, ումում ինթիխապլարը Մայիս 23 տէ միւպաշէրէթ օլունաճաղըն պիլտիրմիշ տիր :

Ֆրանսա վէ Պէլճիգա մուարագասը

Փարիզ 27 Ապրիլ .

Գավիէն պիլտիրիլտիկինէ նազարըն, պու սապահ մէճլիսինին թէսվիյէսի գըրընտա, Ֆրանսա իլէ Պէլճիգա տէվլէթլէրի պէյնինտէ մուգավէլէնամէ իմզալանմըշ տըր :

Նազընտա միւլաքէթլէր պիր ղօմիսիօն ալտ օլունաճագ տըր :

Մ. Ֆրէր Օրպան եարընքի կիւն Պրիւքսէլ ազիմէթ իտէճէք տիր :

Լօնտրա 27 Ապրիլ .

Բումպէյի պուղտայը, թուրկուն 32

Մըսըր պուղտայը վէ արբա սիւզմէքտէ տիրլէր :

ԽՕՆՏՕ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ

Լօնտրա 28 Ապրիլ .

Ինկիլիզ գօնսօլիտի գար .	93 1/2 տան 5/8
Օսմ. իսթիգ . 1865 ին գար	66 5/8 տէն 7/8
Խազինէ ումումիյէ աչըլար	43 3/8 » 1/8
» » գարան .	42 3/4

Պօրսա տուրկուն գարանտըր .

Փարիզ 28 Ապրիլ .

Ֆրանսըզ ֆօնտօսու աչըլտը	71,62
» » գարանտըր	71,67
Իթալիան ֆօնտօսու աչըլտը	56,80
» » գարանտըր	56,72
Օսմ. իսթիգ. 1865 ին աչըլտը	330
Խազինէ ումումիյէ աչըլտը	42,95
» » գարանտըր	42,95

Պօրսա ազ գավի գարանտըր .

Ալէ ա միլան եաղը իլէ եապըլմըշ, չէքիլի վէ չէքէրսիզ չէօրէք, Հէր կիւն թազէ օլմագ իւզրէ, իշպու ապրիլ 16 ընճը չարշամպա կիւնինտէն պաշլայարագ, րումի մայիս նիհայէթինէ գատար Պէյ-օղլունտա պիւյիւք Ճատտէտէ Գալաթա սարայը գարշըսընտաքի գահվէ պիտիշիկինտէ 250 նօ. իլէ մուրագգամ Մօրօսուն տիւքքեանընտա, գըյյէսի 20 փարայա սաթըլմագտա տըր . քէզալիք մէզքիւր չէօրէքլէրտէն, եինէ Պէյ-օղլունտա պիւյիւք Ճատտէտէ 311 նումերօյու տիւքքեանտա տախի սաթըլըր :

Պու չէօրէքլէրին նէ տէրէճէլէրտէ ալէ օլտուղու թարիֆէ հաճէթ տէյիլ տիր, չիւնքի կէչէն սէնէ ալան միւշթէրիլէրիմիզ թէճրիւպէսինի իթմիշլէր տիր :

Պէյ-օղլունտա Թագսիմ-Ճատտէսին տէ, Գալթօլիք քիլիսէսինին քէօշէ պաշընտա 30 նումերօլու գագինօտա իւթիմպօլտա եաբըլմըշ ալէ բաստըրմա, սուճուգ վէ չէօրէք սաթըլմագտա տըր :

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹՈՓ ԳԱՊՈՒԻ ԱՂՋԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Թօբգաբուէն 1869 ապրիլ 10 Թուականաւ գանձապետ Խաչատուր աղա Ղազարոսեան, եւ 'ի դիմաց հոգաբարձութեան Քրիստոստուր աղա Նշաստաճեան, եւ Մ. Քրիստոստուր աղա Ըւնճեան ստորագրութեամբ Թօբգաբուի աղջկանց վարժարանի չինութեան հաշուեկշիռը անցաւ ձեռքերնիս :

Այս վարժարանը առանց ամենեւին Թօբգաբուի եկեղեցիէն առակ մ'առնելու, միայն այս գործին ձեռնամուխ եղող անձանց աշխատութեամբը հաւաքուած 28270 3/4 ղրշ, եւ ասանց ապա նիւթական նըպաստներով չինուած է, որոնց ամենուն ալ անունը եւ տրուածնուն քանակութիւնը յիշեալ հաշուեցուցին մէջ նշանակուած է, նոյնպէս ծախքը մանրամասնաբար գրուած է որ կը հասնի 30873 1/2 ղուրուշի, եւ 2602 3/4 ղրշ. մնացորդ պարտք մը կերեւայ :

Հաշուեցոյցը հոս ամբողջ հրատարակել երկար կըլլայ, ուստի անոր մէջէն միայն եկեղեցականները եւ տիկինները հոս կըդընենք 'ի նշան եկեղեցական դասուն եւ կնկական սեռին զգացմանը :

Արժ. Մարկոս վարդապետ	20 ղրշ.
Արժ. Տէր Արիստակէս քահանայ Գարակէօմրիւկի	100 »
Արժ. Տէր Արիստակէս քահանայ Թօբգաբուի	50 »
Ազնուունի տիկին Նիշաստաճեան	1000 »
» » Մարիցա Գազազեան	105 »

Բոլոր նուիրատուաց թիւն է 182 անձ, ըսել է որ՝ Հայ տիկնայք արանց հետ բաղդատելով, իգական սեռին կրթութեանը համար դեռ հարիւրին մէկ զգայուն ունին եղեր. վասն զի խնդիրը քիչ կամ շատ տալուն վրայ չէ, այլ տալուն վրայ է : Թողունք եկեղեցական դասը, քանզի անոնց ձեռքերը առնելու համար ստեղծուած է եւ ոչ տալու. « տուր եւ տայի ձեռը » անոնք մեզի կը քարոզեն, իսկ իրենք չեն բռներ :

Յիշեալ վարժարանին մէջ հիմայ 75 աշակերտուհի կայ կըսէ յիշեալ հաշուեցոյցին ծանօթութիւնը, որոնք Հայերէն ընթերցանութիւն եւ ասղնէգործութիւն կը սովրին :

Այս վարժարանը որ եւ է սեպհական գումարէ կամ կալուածքէ զուրկ ըլլալով, իր եկամուտը պիտի ըլլայ՝ ազգայիններէ տարեկան 25 ական ղրշ հաւաքուելիք հանգանակութիւնը :

Վարժարանին հոգաբարձուներն են,

Մեծ. Քրիստոստուր աղա Նշաստաճեան
» Մ. Քրիստոստուր աղա Ըւնճեան
» Խաչատուր աղա Ղազարոսեան
» Մկրտիչ աղա Նշաստաճեան
» Ենովք աղա Փուլճեան
» Գաբրիէլ աղա Մ. Նշանեան
» Մ. Յակոբ աղա Լուսթիկեան

Յիշեալ հաշուեցոյցին ծախուց կողմը հետաքրքրական ծախք մը կայ որ է « Թէսկէրէի եւ ... 'ի պատրիարքարան 1552 1/2 ղուրուշ », ի՞նչ է այս պատրիարքարանի ծախքը, ո՞վ է առեր եւ ի՞նչ բանի համար է առեր, չըգիտենք. բայց սա յայտնի է որ պատրիարքարանը փոխանակ այս գործին գլուխը կեցողները քաջալերելու մարդոց ստակնին ալ առեր է :

Նաեւ հետաքրքրական է որ՝ յիշեալ նըւիրատուաց ցանկին մէջ, Ազգին ծառայելու (հասկցիր ազգը ծառայեցնելու) փափաքանօք պատրիարքարանի ժողովին մէջ մտնելու ... ընող ոչ նախորդ եւ ոչ արդի չորս պէյերէն եւ էֆէնտիներէն մէկ անունն մ'անգամ չիկայ :

Նաեւ հետաքրքրական է որ՝ յիշեալ նուիրատու 182 անձանց մէջ պէյ ըլլալով միայն Երամեան Աբրահամ պէյը կայ որ՝ 6000 ղրշ. եւ էֆէնտի ըլլալով Քեմհաճեան Որդիկ էֆէնտի կայ որ, չէնքին բոլոր տօղրամաները շնորհէր է եւ որոց ինչպէս բոլոր նուիրատուաց պարտինք մեր շնորհակալութիւնը մատուցանել հրապարակաւ :

Ասոնք յայտնի փորձեր են թէ Ազգին մէջ ստակ տուող եւ ազգասէր մասը ո՞րն է, եւ Ազգին ստակովը Ազգին վրայ տիրել եւ իշխել ուզող մասը ո՞րը :

Երեսփոխան կամ ժողովական եւ կամ Թաղական ըլլալու ընտրելոց ցանկ մը ձեռքը առնելուդ պէս կը տեսնես որ, մէջը պէյերու, էֆէնտիներու եւ բժիշկներու անուններ կը վխտան, արհեստաւորի կամ վաճառականի անուն հազիւ կրնայ մէջը գտնուիլ, իսկ այս տեսակ նուէրներու ցանկին մէջ՝ որ ազգասիրութեան գործնական ապացոյցն է, հազիւ պէյի, էֆէնտիի եւ բժիշկի անուն կրնայ գտնուիլ. հոս ալ արհեստաւոր կամ վաճառականներու անունը կը վխտայ :

Բայց հոգ չէ, ժամանակը կարող է այս ցանկերը փոփոխել, եւ Ազգային աթոռներու վրայ ազատ, անկախ, անշահախնդիր եւ Ազգին համար ստակ եւ ժամանակ զոհող մարդիկ նստեցնել :

Յիշեալ վարժարանի հոգաբարձութիւնը այս տարի աշակերտուհեաց միօրինակ զգեստ հագցնել որոշած ըլլալով, ծնողքներէն 40 ի մօտը իրենց քսակէն չինել տուած են, իսկ մնացած աղքատներուն համար՝ Նշաստաճեան Էֆտիքէ տիկինը տունէ տուն պտըտելով եւ կարող ազգայնոց իրենց պարտականութիւնը քարոզելով, յաջողեր է այն աղքատ օրիորդաց համազգեստին գինը ճարել : Ո՛ւր էր որ Ազնիւ Էֆտիքէ տիկինը օրինակ մ'եղած ըլլար իր սեռին եւ թաղերու մէջ ասանկ մէկ քանի տիկիններ, իրենց սեռին կրթութեանը համար աշխատէին :

Նոյնպէս նաեւ ազնուունի Բուլճեան մայրապետ յորդորելին անձնուիրաբար յանձն առեր է ձրիապէս ձեռարուեստ սորվեցնել աշակերտուհեաց :

Անցեալ երկուշաբթի օր ամեն. Տեղապահ սրբազանը այցելութեան գացեր է յիշեալ վարժարանը եւ աշակերտուհիք իրենց շնորհակալութիւնը յայտնած ըլլալու համար իրենց ձեռքով բանուած երկու գընդակ (թաքքէ) նուէր տուեր են, նորին սրբազնութիւնն ալ սիրով ընդունէր եւ գիտութեան ու կրթութեան մարդուս կեանքին պատճառած օգուտները համառօտիւ բացատրէր ու առ այն յորդորեր ու օրհներ է :

Յիշեալ աշկերտուհիք առաջին անգամ ըլլալով համազգեստնին հագած աւագ հինգշաբթի օրը, Թօբգաբուի եկեղեցին գացած են խմբովին երգելով :

Ազգը ամէն կողմէն այս մտերս կարծեմ թէ՝ Ագապեան վարժարանին օրինակին հետեւելու ջանք եւ գործ կը դուցնէ :

Բայց անգլին կարող թաղեր ինչպէս եւ Բերա 'ի խոր քուն կը խորդայ, եւ աւագ ուրբաթ օրուան հանդէսը աւելի շքեղ եւ պայծառ ընելու, եւ քահանայից քսակը որ եւ իցէ կերպով քանի մը ղուրուշ աւելի մտնելուն հոգերովը կը տատանին :

Թօբգաբուեցոց այս ձեռնարկութիւնը եւ ջանքը մանաւանդ վերոյիշեալ երկու ազնիւ տիկիններուն անձանձիր աշխատութիւնը շատ մը մեծ թաղերուն ծոյլ, եւ վըհատական վիճակը երեսնին տալուն հետ զիրենք մեծ գովութեան եւ շնորհակալութեան արժանի կընէ :

Ազգը ստակ չունի կամ չիտար կըսեն, ահա մարդ եւ ստակ : Ազգը աղքատ է եւ տգէտ է ... կրթութիւնը հոգալ կըսեն . ահա Թօբգաբու աղքատ եւ պարտական թաղը եւ իր աղջկանց վարժարանը : Բայց ասոնք անոր համար կան որ՝ Թօբգաբուեցիք վարչութեան կամ Թաղ. խորհրդոյ հրամանին կամ ստակին չսպասեցին, այլ գործեցին, քիչ խորհեցան բայց մեծ գործերեւան հանեցին, մինչդեռ ուրիշներ յաւիտեան կը խորհին առանց երբէք գործելու :

Եթէ յիշեալ վարժարանի հոգաբարձութիւնը կուզէ որ՝ իր տնկած այգին փշոտիլը եւ աւերիլը չտեսնէ, շատ լաւ կընէ որ այս վարժարանը ազգային կամ Թաղային վարչութենէն անկախ վիճակի մէջ պահէ, հիւանդանոցը աչքերնիս կեցած է որ՝ հաւաքուած ազգին 4000 ստորագրութեամբ, ինչ վիճակի վերածեցին գիտենք : Ասոնք աւելի պիտի բարեկարգենք եւ կանոնաւորութիւն մը պիտի տանք գործին ըսելով մէջ կը մտնան, եւ եղածն ալ կը քակեն : Ահա Մաքրուհեան վարժարանն ալ երբեմն օրուան խնդիր աչքերնիս կեցած է : Մինչդեռ այդ վարժարանին մէջ ասկից առաջ ծեծը ո՞ր աստիճան, եւ ուսմունքներն ի՞նչ վիճակի մէջ ըլլալը ոչ ոք բանի տեղ կը դնէր եւ խօսքը կընէր, այսօր արդի եղածէն աւելի բարեկարգութիւն կուզենք ըսելով, սեւ ինչ բծախնդրութիւններ չեն տեղացներ անօրէնութեանը գլխուն, որ այդ մասին ձրիաբար ծառայող եւանդն՝ արքեպիսկոպոս մ'է :

Ագապեան վարժարանի վրայ եթէ տեսչականութեան յոյս մը կայ, այն ալ Թաղական կամ ազգային վարչութենէն անկախ ըլլալն է :

Հոգաբարձութիւն եւ աշակերտաց ծնողք զիրար գոհացնելու վիճակի մէջ եւ իրարու պատասխանատու պէտք է ըլլան :

Երանի թէ Թօբգաբուի վարժարանն ալ մէկ եւ միայն մէկ անկախ անօրէնի պատասխանատուութեամբ յանձնուէր եւ հոգաբարձութիւնը անոր վրայ հսկող եւ համարատու ըլլար որոշեալ պայմանագրով մը :

Կուզեմ որ՝ Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարանի մասին, Մանզումէի 876 եւ 899 թիւով գրածները ուշադրութեամբ կարդան յիշեալ հոգաբարձու էֆէնտիներն, եւ տեսնեն թէ առաջինը յիշեալ վարժարանը որչափ լաւ վիճակի մէջ կընկարէ, իսկ երկրորդը՝ հոգաբարձուհեաց մէկ անհամաձայնութեանը պատճառաւ վարժարանն անբարեկարգութեան մէջ մտնելու հաւանա-

կանութիւնը երեւան կը հանէ , որոյ իրարմէ տարբերութիւնը հազիւ մէկ ամիս մ'է ։

Ի՞նչ ապահովութիւն կայ որ՝ որ մ'ալ Թօքգաքարի աշխկանց վարժարանին արդի հոգաբարձութիւններն իրարու հետ անհամաձայնութիւն մը չիպիտի ունենան , թեպէտ այսօր չունին ։ Նւ մինչ չատ մը թաղերու մէջ մինչեւ իսկ վարչութեան մէջ այս անհամաձայնութիւնը չէ՞ որ՝ Ազգին գործերը երեսի վրայ թողած եւ զազգայինս վհատեցուցած է ։

Ինչ եւ իցէ մեր սոսկ խորհուրդ մ'է որ կուտանք եւ այն՝ միայն գործին յարատեւութիւնը ապահով ըլլալուն համար ունեցած փափաքնիս գրելով ։

Մնացածը՝ գործը այս վիճակին հասցնողներուն գիտնալիք բանն է , որոց չնորհակալութիւննիս յայտնելով ուրիշ մեծ մեծ թաղերուն այս եւ ասոնց նման օրինակներէ զանց նախանձելնին կը յուսանք եւ կը փափաքինք տեսնել , լսել եւ գրել ։

Գիւրին է այս ազգին մէջ քակելը , իսկ չատ դժուար չինելը ․ ուստի այս դժուարութեան չափովը չափելու ենք թարգմարուցոց ձեռնարկութեան մեծութիւնը ։

Օ ․

—... Խմբագիր ․

Արմաշու վանքը տպուած մարտ 20 թըւով Ցայս օրագրին մէջ՝ « Նիկոմիդացւոց հանրագրութիւնը եւ տեղւոյն պատրիարքական փոխանորդը » մակագրեալ յօդուած մը կարդացինք այս անգամ , որ ինչպէս փորձին կրնան երթալ ուշադիր ընթերցողք փոխանակ արդարացնելու միաբանութեան ողջին եւ ընթացքը , աւելի դատապարտելի կը կացուցանէ աշխարհի առջեւ ։

Ցայսը՝ կարծելով թէ լաւած ամեն խօսքերը եւ լրագրաց բոլոր էջերը անժխտելի ճշմարտութիւններ են , գլխովին անանց անտեղեկանութեան յեցած՝ Նիկոմիդացւոց իրր թէ վանքը եւ վիճակը միանգամայն Նիկողայոս եպիսկոպոսի հսկողութեան տակ դնելու համար միաբան հանրագրութիւն ըրած հաւատալով , կ'սկսի ո՛չ յաջ եւ ո՛չ յահեակ նկատելով, առ ու ան մրոտել, արատաւորել , եւ թշնամանքէ ու կիրքէ ազատ ըլլալ ձեւացնողը բաւական կերպիւ թշնամանաց կերպարանօք դառագուութիւնը վարագուրած իր գիտակցութեանց հակառակ կը գործէ եւ կը գրէ ։ Վասն զի այս՝ , Նիկոմիդացիք հանրագիր մը ուղղեցին կեդր. վարչութեան , բայց վանքը ու վիճակը միացնելու կէտ մը բնաւ չէր պարունակեր իր մէջ ․ (Թող յօդուածին հեղինակը Պատրիարքարան երթայ եւ հանրագիրն աչքէ անցընէ ու քննէ) այլ երկու խնդիր կար ․ որոց առաջինով խնդրուած է , որ երեք տարիէ ի վեր վանքին ելեւմտից հաշիւն առնուած չըլլալուն վիճակային յանձնաժողովով մը առնուի ․ իսկ երկրորդով որ վանքին մէջ փակուած միաբանութիւնը իր նուիրական պարտաւորութիւնը կատարէ վիճակին մէջ , քանի որ պէտք ունի վիճակը , (ինչպէս որ ինք ալ կը խոստովանի) , քանի որ բարոյական տաճարներու չինութիւնը նիւթականին չինութենէն առաջ է ․ քանի որ ձմեռ եղանակի մէջ նիւթականին ալ չինութեան հոգէն ազատ՝ միջոց ունի իր սրբազան պարտքը կատարելու ․ եւ ի՞նչպէս ամառն անգամ վիճակին համար այս պարտքերնին կը գլանան, քանի որ մէկ քանին մէկէնիպատ ժողվելու համար հեռաւոր երկիրներ քաղակայ կը գտնուին վանքէն եւ վիճակէն ։

Այս էր հանրագրոյն բուն իսկ ոգին , արուն վրայ Նիկողայոս արքեպիսկոպոսը ըսնաւ տեղեկութիւն չունէր ․ վասն զի ինչպէս որ թերեւս յօդուածին հեղինակն ալ գիտէ , հանրագիրը պատրաստուած ժամանակ Նորին գերապատուութիւնը Պօլիս կը գտնուէր ։ Բայց որովհետեւ Ցայսը՝ Նիկողայոս եպիսկոպոսին վրայ մասնաւոր նկատումներ եւ կիրք ունի եղեր , ինչպէս կը հետեւի իր յօդուածէն , հանրագիրը յարմար առիթ սեպելով , մէկ կողմէն Նորին սրբազնութիւնը կը թշնամանէ յակամէ միայն Նիկոմիդացիները կը գրպարտէ , եւ կիրքէ ու թշնամանքէ զգուշացողը իբր թէ անուղղակի կերպով Նիկոմիդիոյ հասարակութիւնը յետադէմ , ոխակալ , տգէտ , ազգամիաս , վատ , անխորհուրդ եւ ամբարիշտ կը կոչէ ։ Բայց վիճակին բարոյական օգտին համար , վիճակին մէջի վանքէն վարչութեան միջոցաւ վարդապետ ուզելը՝ Ցայսէն եւ իր համամիտներէն զատ՝ ուրիշ ո՞վ կրնայ ամբարչտութիւն , յետադիմութիւն , ոխակալութիւն , եւն ․ համարել ․ մինչ ա՞յս է Ազգին օգտին համար վանքէն վարդապետ ուզելուն հետեւութիւնը ։ Մենք չեմք կարծեր որ յօդուածին հեղինակը իր կարդացած եւ ուսած սրամարտութիւնէն եւ աստուածաբանութենէն այսպիսի հետեւութիւն մը կարենար հանել եթէ բարեխոսութեամբ կարդացած ըլլար հանրագիրը ․ եւ միայն լրոց եւ լրագրաց հաւատալով՝ կիրք դառած եւ Նիկոմիդացիներն ու եպիսկոպոս մը անպարտ տեղը թշնամանած չըլլար ։

Նիկոմիդացւոց նկատմամբ այսչափ պատասխանը հերիք սեպելով , դանք Ցայսին Նիկողայոս եպիսկոպոսին համար ըրած դատաստանին ․ ինչպէս որ վերը յիշեցինք , Ցայսը գուշէ Նիկողայոս՝ սրբազանին դէմ մասնաւոր ատելութիւն մը ունեցած ըլլալուն համար կը խլղախէ՝ Նորին գերապատուութիւնը բարոյապէս մեռցնելու ․ եւ մինչ ուղղակի Նորին սրբազնութեան հետ վերաբերութիւն ունեցող գործով ալ՝ Ցայսը արժանութիւն պիտի ունենա՞ր ։ քիրաւի կամ յանիրաւի այնպիսի յախուռն յարձակումն ընելու , ժողովներու հրահանգ տալու , պատգամներ որոշելու եւ մահադատիչ վճիռներ կարդալու եպիսկոպոսի մը դէմ ․ այնպիսի հանդէս մը կըսեմ , որոյ խմբագիրները կրօնական են , կղեր են , բայց կրօնական ժողով ալ չեն , եւ հետեւաբար եկեղեցական մը դատելու իրաւասութիւնն ալ իրենց չէ ։

Մեզի անյայտ են ասոնց եւ Նորին սրբբազնութեան մէջ եղած ատելութեան իրական պատճառները ․ բայց եթէ իրապէս պատճառ ալ կեցած ըլլայ , ուսկի՞ց արտօնութիւն առած են այս օրինակ անարգական կերպով ախտաթափ ըլլալու եւ վրէժ լուծելու բարձրաստիճան եկեղեցականէ մը ։ Նիկոմիդացւոց համար անխորհուրդ կը գործեն բառը՝ եթէ աւելի չարաչար կը գործածէ իր դրիչը՝ անոր ի՞նչ անուն տալու է ․ արիչին խրատ տալը ինչո՞ւ ինք անիրաւ է ․ ուրիշին աչքին չո՛ղը նկատողը ինչո՞ւ իր աչքին գերանը չէ տեսած ․ եւ ըրած զըրպարտութիւններն ինչո՞ւ իր վրայ չդառնէր ։ Քրիստոսի աշակերտութեան նուիրուած անձի մը պաշտօնն ու պարտքը՝ (թէ՛ փորձառութեամբ եւ թէ՛ լրագրաց բոլոր խօսքին Աստուածային պատգամներու արժէք տալով) , մէկն ու միւսը զրպարտե՞լ , արատաւորե՞լ եւ ի՞նչ որ գիտէ անխտիր հրապարակ հանե՞լ է , եւ ասանց մեղանչած ըլլալու կրնա՞յ արդեօք գործել այս ։

Քիչ մ'ալ ենթադրենք նաեւ , թէ՝ Նիկողայոս սրբազանը արծաթասէր եղած ըլլայ ըստ հաւատոյն Ցայսոյ ․ բայց ինք ըզՆորին գերապատուութեան եպիսկոպոսութեան անարժան պիտի կրնա՞յ դատել ու վճռել ․ « ո՞ կացոյց զքեզ իշխան եւ դատաւոր ի վերայ եպիսկոպոսաց ․ կամ թէ՝ դու ո՞վ ես որ դատես զայլոյ ծառայ ․ տեառնն իւրում կայ կամ անկանի » ․ ո՞ւր է հակա անդիլչաչար ըլլալը եւ մէկզմէկ սիրելու պարտուց վճարումը , որ զո՞նէ Նիկողայոս սրբազանին քով կը գտնուի ․ մինչ մարդ իր սիրելինե՞րը միայն պիտի սիրէ ․ ո՞չ աղաքէն Աւետարանը անհաճոյ պատասխան մը կուտայ այնպիսեաց ։

Ցայսը այս կերպով իր կիրքը յագեցնելու ելած ատեն՝ չարաչար սխալ մ'ալ գործած է , որ աւելի այս կէտին վրայ զայ կ'զգամք ․ իրենց ներկայ վիճակն ու կեանքը ստորագրելու եւ ինքզինքնին աշխարհի առջեւ ուրիշներու պարսաւանօք ու անարգանօքն արդարացնելու ելած՝ ատենին՝ միթէ իրենց անհնարին ոխակալութեան մէկ մեծ փորձը տուած չէ՞ն ըլլար ․ ահա էջերով ուրիշները յախտեան բարոյապէս մեռցնելու ձեռներեցութեան մէջ՝ մինթէ իրենք զիրենք կենդանի՞ կը կարծեն ․ ա՞յս պիտի ըլլար Ցայսին պատուոյն եւ օգուտը ․ ա՞յս պէտք էր ըլլալ Ազգին Ցայսը ․ կղեր մը իմէ բարձրաստիճան կղերին պատիւն հրապարակաւ թերթով արատաւորե՞լ ։ Եթէ աշխարհական մը ըլլար կղերականին ընդունած այս վերքը , թերեւս այնչափ մահացու չըլլար ․ բայց իր բրածը գուցէ փառք համարի Ցայսը , եւ մեր օրովն այսպիսի ասպարէզներու մէջ մեծամեծ նախատակութիւններ ընելու փորձն ու օրինակը ինք ըլլալով , գուցէ այս կերպով յաղթանակն ու պսակն ալ ընդունած կարծէ ինքզինք ․ բայց առվ ի՞ր անունը կարատաւորէ աւելի , թէ Նիկողայոս Արքեպիսկոպոսին անունը ։ Նիկողայոս եպիսկոպոսը թո՛ղ համբերութեամբ տանի այս զրպարտութեան եւ հալածանացը , որպէս զի արժանի ըլլայ իր Տիրոջը խոստացած վարձուցը ։

Տես ուրեմն պարզամ չխորհելուն հետեւանքը ․ որ մինչեւ անգամ իր սրբազան կոչման մէջ իրմէ բարձրաստիճանին խեթիւ եւ մախանօք հայիլ կառաջնորդէ իրեն ․ որով եւ կարծել կուտայ այլոց , թէ գուցէ վիրաւորեալէն առանց ներողութիւն խնդրելու եւ առանց խղճի մտաց իչխէ մերձենալ յանեղ խորհուրդ Ս․ Պատարագի եւ քահանայագործել , որ կարգիլէ Ս․ Գիրքը՝ մինչեւ որ առաջ չերթայ ու չհաչտուի ։ Ինչո՞ւ այս աստիճան անարգանք կրէ կրօնքնիս աւելի կղերականի կողմանէ ։

... Խմբագիր , Ցայսին ամէն մէկ սխալ եւ թշնամանալիր կէտերուն մի ըստ միոջէ պատասխանել երկար տեւելուն համար , մնացածներէն ալ չատերը կեդր ․ վարչութեան , կրօնական ժողովոյ եւ Մայր Աթոռոյն ուշադրութեանն յանձնելով , կը վերջացնեմք խօսքերնիս , այս նկատմամբ պատասխաննիս այսչափս ըլլալը խոստովանելով , եւ կը խնդրեմք Ձեր Մեծապատուութենէն , որ բարեհաճիք ի սէր ճշմարտութեան եւ յօգուտ Ազգին պատուական լրագրիդ մէջ տեղի մը չնորհել գրոյս ։

1869 ապրիլ 6 (Ստորագրութիւնք)
Նիկոմիդա

—... Խմբագիր

Ձեր օրագրոյն 897րդ թերթին մէջ Ցովհաննէս Գարամեանի ստորագրութեամբ հրատարակուած նամակին մեզ անհարկաւոր կէտերը պարզ զրպարտութեան յեղյեղուած ունենալուն , հարկ կըլլայ խնդիրը երկարօրէն ստուգաբանել ։

Մէջդ ալ Մատթէոս քահանայն Բերայ գերեզմանատան մատրան մէջ առժամանակեայ պաշտօն վարելու որոշուած էր , երբ իր նկատմամբ սուտ եւ ծանր ամբաստանութիւններ պարունակող վերջիշեալ նամակը կարդացինք պատուական լրագրիդ մէջ ․

Մեք քարոզիչ Բերայի թաղին , ըստ մեր պարտականութեան անմիջապէս յիշեալ քահանային կանչելով այդ ամբաստանութեանց բացատրութիւնն ուզեցինք իրմէ մէկ քանի բարեկարգ քահանայից ներկայութեան ․ բայց նա բոլորովին անգէտ երեւելով այդպիսի տան մը բնաւ գացած չըլլալուն վրայ պնդեց ․ ուստի նկատելով որ Պանկալթիի թաղին կրօնաւէր Ազգայնոց գայթակղութեան անդի չեղողու համար խնդիրը վճռապէս լուծել եւ արժանը անօրինել հարկ էր , նկատելով միանգամայն որ այն վճռական լուծումը եւ արժանին տնօրէնութիւնը մեր իրաւասութեան սահմանէն վեր էր եւ թէ ձեւական իրաւանութեան պաշտօնական քննութեամբ միայն կարելի էր խնդիրը պարզել եւ գայթակղութիւնը բառնալ ․ փութացինք այս նպատակաւ մասնաւոր գրութեամբ մը գիրքը Ամէն․ Տեղապահ Սրբազան Հօր առաջել ․ մինչդեռ միւս կողմանէ Ամէն․ Տեղապահ Սրբազան Հայրն ալ նոյն օր հրաման տուած է եղեր յիշեալ քահանային Պատրիարքարան կոչելու ։

Կարծեմ թէ մեր պարտականութեան սահմանին մէջ էր եւ թէ մեր դիրքն ալ ասկից անդին անցնիլ չէր ներեր , այս ամէնը խիստ պարզ է ․ հետեւապէս չհասկցուիր թէ արդ՝ յ նամակագիրը ի՞նչ պատճառ ունէր մեր այս գործը բացառիկ անուանութեամբ նկատելու եւ վատահամբաւել եղանակաւ նկարելու , մանաւանդ որ՝ եթէ մեր գրութեանը քահանային համար պաշտպանողական ալ ըլլայ ․ դատաստանական խորհրդոյ տալիք արդարահաճ վճիռը պիտի յայտնէ անոր վրայ եղած ամբաստանութեանց ստուգութիւնը կամ անստուգութիւնը ․ հետեւապէս Արդ՝յ նամակագիրն ալ իր որպէսին նախանձախնդրութեան պահը այն վճռոյն միայն կրնայ սպասել , զոր գեռ դատ ․ խորհուրդը պիտի տայ եւ չէ թէ արդէն տրուած , ինչպէս Արդ՝յ նամակագիրը կը հասկնէ ։

Խնդրելով ․․․ Խմբագիր որ բարեհաճիք յառաջիկայ թերթիդ մէջ տեղի չնորհել ներկայիս ։

Մնամ աղօթարար եւ բարեացակամ
Ամբրոսիոս վարդապետ Բերայի
12 ապրիլ 1869 Բերայ

—... Միւհէլլիֆ ․

Ասիթանէ 14 նիսան 1869

Միւթէպէր ղազէթաներըն չըգան ճումաա իրթէսի կիւնքիւ 899 նումէրօլու նիւսխասընտէ Մէրու Կ ․ Մանուկեան իմզասը իլէ նէշր ու իլան իթմիշ օլտուղունուզ պէնտտէ , եէտտի աճիզանէմիզէ պուլունան իքի պին ղուրուշլուգ պիր դիմա սըրգ պօնսորնա մուհասալէն, թարափըմտան հաւալէ վանհօտէ սհիգ օլունմամըշ օլտուղու հալտէ , մէսչուրը միրդում կէօյա քէնտուսու գավիլը խօտոնեա, մէզքիւր պօնսորնա մահսուպ , ճէսմէտ ճէսմէտ աճէտ թէտրիէ իթմիշ օլմասընտան պահսէ , միւթէկպիր թութուլմամաը մուհարրիր օլտուղու , մէճղումէ աճիզէմ օլտուղունտան, չու ֆըդրա ֆէվքէլըայէ թաաճճիւպ վէ խայիըլրապըմը մուճիպ օլտուղու չէօյլէ տուրսուն, պէյնէլ ազրան հայիզ օլտուղում նամուս վէ իթիպարը աճիզանէմին չիքէտմէնի միւէտտի օլտուղունտան, պու մագուլէ թարիզը թէզվիրամիզ զահիր օլան պիր չախսըն թէէտտիպի իչին, պա իրատէյի սէնիյէ միւէսսէսէ օլան նըզամաթէ վէ ատլ ու հաքքանիյէթէ թէվֆիգան , իճապը դանօնիսինին իճրասը գըլմըշտա , էկ'րչի մէնսուպ օլտուղում Րուսիա սէֆարէթինէ տէրհալ բըօթէաթօ օլունարագ , խուսուսու մէզպուր Պաշըպապիթիյէթէ մէճլիսի թէմէիզտէ կէլէճէք չարշէնպէհ կիւնիւ , եանի մահի հալին 16 սընտա րուիէթ օլունաճաղը մուսամմէմ պուլունմուշ իսէտէ , ղազէթանըզը միւթալէա իտէն զէվաթ միւնրէճաթ չու թարզնամէի պիր վուղուաթըն մուհաքքէմէսինէ հաղըը պուլունմագըրդա , արզու իտէնլէրին մալումէթի օլմագ իչըն , իշպու պէնտին տախի ղազէթայի միւնիֆէլիէրինտէ ռէրճ օլունմասը միւթէմէննա տըր ․

Ցարութիւն Ցովսէփեանց ․

—... Միւհէլլիֆ ․

1869 մարտ 30 Իսթանպօլ ․

Պիր մաղալաթըմըզ սէպէպիյլէ չըգան հաֆթա Պալըքլըրտէ պուլունտում. միլլէթլիք վալիֆէսի աստ իտէրէք հայլարըմըղըն , Հայկեան ուսումնարան նամ մէքթէպինէ օղրատըմ. միւտիրրիսի Նաւասարդեան Ցովհաննէս պատուելի իլէ կէօրիւշտիւքտէն սօնրա, քէնտի բուլխասթըլյա առաջին կարգ շակիրտլէրինտէն պիր գաչըմը չաղըրտըմ, վէ օգուտուղլարընը սիւալ իթտիմ իսէ , հայճա լիսանտան մահրում օլտուղլարընտան , միւմայիլէյհ Ցովհաննէս էֆէնտի , էվվէլա աշխարհաբար գավայիտինի թալիմ իթմիչ օլտուղու իչին, հայճա լիսանը թահսիլ իթմիչլէրի, նասըլ քի քէնտիմ մէրդում չակիրտան իլէ , էրմէնիճէ սէօյլէչտիմ վէ չիմտի իսէ , գրաբար քէրականութիւնու տէվամ իտէրէք լուծմունք վէ թարգմանութիւնա չալըշըյօրլար ։ Օսմանլըճա իսէ ինշա վէ Րօպէնսօն թէրճիւմէսինի բէք սէրպէսթ օգույօրլար , եազըլըրը տախի եալընըզ թախթա իւղէրինտէ գարալատըղլարընը կէօրտիւմ , իմլալարը սըրասընա կէօրմէչ օլտուղունտան թաճօինէ չայան տըր ․ թուարանութիւնտա , ամալը արպաաէր (չօրս գործողութիւնը) պիլթիրմիչլէր , կէրէք օղլանլարըն հէրբիրի վէ կէրէք պաչլայաճագլարը լաղըմըլը ֆէնլէրի միւմայիլէյհ Նաւասարդեան թալիմ իտէր ․ պունու պու դատար մուխթասար իտէրէք, կէչէլըմ գըզլար մէքթէպինէ ․ պունտա օգումագ եազմագ վէ հէնուզ պաչլամըչ օլարագ հայճա լիսան թալիմի էլ հիւնէրլէրի իսէ , դանէվա զըրօշի, օյա վէ թանթէլա վէ ֆըրէնկ կէօմլէք տիքիչլէրի վէ տահա պունլարա տայիր չէյլէր իճրա օլունմասընը կէօրտիւմ. չիւնքի պու մէքթէպին մուալլիմէլէրի, միւմայիլէյհին մաաամվէ հէմչիրէսի օլտուղունտան, քէնտիսինին գայրէթի միւխըլըս, մէզպուրէլէր տախի սայ ու ղայրէթ իթմէքտէ տիրլէր ․ էկէք միլլէթ էմէքտարլարընըն տիրայէթ, սէմիթ ու մէնֆաաթլըլարընը թաճօին վէ անըն դըտրը օլանլարընը թագտիր իթմէք պիր նէվի պօրճ իսէ, իշթէ մուալիմէյհ Ցովհաննէս էֆէնտինին , Պալըքլըր էրմէնիլէրի մէքթէպինի պու աէ-

բէճէ չէնէլտիպ վէ տահա իլէրլէտէճէ-
կինի պիզզամ միւշահէտէ խտիւպ, վէ տհալիսի աղզընտան իսէ սէնա ու խօշնուտիյէթլէր իչիլթտիկիմիզտէն, քէնտիսինտէն այէնէն միւթէշէքքիր օլմաղա արզու իյլէտիմ. միւմայիլէյհ, մէզքիւր մէքթէպէ գատէմ պասալը, իւչ սէնէտէն իքի այ էքսիք խտէ, իւք սէնէսինին չակիրտլէրի էէթիչկին օլուպ, պիր սէնէ խըզմէթ խտէրէք, չըգտըգլարընտան, մէզքիւր կէօրտիւկիւմ չակիրտան իւհտէսինէ կէչէլի եիկիրմի իքի այ օլուպ, տօղրուսու չու գատար վագըթ զարֆընտա կէօրիւնէն սէմէրէ մէտհէ սէզա տըր. խուսուսիյլէ իքի սէնէ տիր, լայըգլը քինութինլար վէրտիքլէրինի Վ արգանանց կիւնլէրինտէ, ազիմ հանգէսլէր իճրա իթտիքլէրինի, միլլէթ ու մէքթէպին իլիմճէ իլէրլէմէսի իչին միւմայիլէյհին, նիչէ մէմնուն թարիգլէրէ թէշէպպիւս իթտիկինի ու խտէճէկինի. միւմայիլէյհէ կէլինճէ, գատար, Պալը–քեսիր էրմէնիյան մէքթէպինտէ քըննութիւն հանդէս, Հայճա լիսան վէ ուլում ու ֆիւնունու սայիրէնին ասլա կէօրիւլմէմիշ օլտուղունու, քէզա չիմտիլէք չու գատար սէմէրէ կէօրիւլիւպ իլէրուտէ տահա ալէա տէրէճէտէ, պայիսի իֆթիխար օլաճաղընա ասլա չիւպհէ գալմամըշ օլտուղունու, կէօրիւշտիւկիւմ միւթէպէրանտան պիթթաֆսիլ իսթիմա իթտիկիմտէն, քէնտի թարաֆլարընտան տախի, թէշէքքիւր իթմէկէ մէճպուր օլտում. չու արատա միլլէթտէ կէօրտիւկիւմ արզու հագգընտա տախի սիւքիւթ իտէմէմ. չիւնքի իպրազ էյլէտիքլէրի ղայրէթ ու հալէս, մէտհ ու թէշէքքիւրէ շայան տըր. ալէլ խուսուս քիյասէթլու Տէր Ադամ էֆէնտի հազրէթլէրինին, տէվլէթ ու միլլէթ հագգընտա իպրազ էյլէտիկի սատագաթ ու ֆէտաքեարլըգլարընը կէօրէն, պիլէն վէ իշիտէն գալմըար աղզընտան տայիմա տուա ու սէնայ օգունմագտա օլուպ, մէքթէպ իւզէրինէ իսէ, միւլաթէլիթ մէճլիս (Խաւն ժողով) պիլ իթթիֆագ հօգաքեարանէլար թայինին խտիւպ, բէք զինատէ ղայրէթ աչդ ու մուհաֆազէթ կէօսթէրտիքլէրինտէն մաատա, միւտէրրիսլէրինի տախի նիչէ սէխավէթ ու միւրիւվվէթլէր իլէ թէշվիգ իյլէմէսի, նէ տէրէճէ թէշէքքիւր ու մէմնունիյէթէ շայէնթէ օլտուղունու հէր քէսին տիրայէթլէրինէ պըրագըրըմ, զիրա կէրէք մէքթէպէ վէ կէրէք միլլէթէ միւմայիլէյհ Տէր Ադամ էֆէնտի հազրէթլէրի, պէօյլէ պիր խայըրխահ օլմուշ տուր. պունլարը կէօրէրէք, Պանտըրմա հայլարըմըզըն ըճտա խտէրիմ քի, պարի Պալը–քեսիրին, նըրէֆ հալվէսի գատարտա քէնտիլէրի բէյտա խտիւպ, մէքթէպ իլէրլէթմէկէ արզու իթսինլէր, զիրա օրատա Պալը–քեսիրին պիր պուչուղու գատար Հայ պուլունուպ, Ասիթանէյէ իսէ Պալը–քեսիրտէն բէք չօք եաղըն օլտուղու հալտէ, հայըֆ քի Պալը–քեսիրտէն բէք չօք կէլիր գալըր տըրլար, եա . . . միւէլլիֆ, Պալը–քեսիր հագգընտա թէշէքքիւր վէ Պանտըրմա հագգընտա թէէսսիւֆնամէյի աճիզանէմ ղազէթայը միւթէէլլինիզտէ պիր մահալ քերէմ պույուրմանըզը նիյազ խտէրիմ էֆէնտիմ.

Թագէոս Նահապետեան.

ԻԼԱՆԱԹ

ԳԱՂՏՆԻՔ ՓԱՐԻԶԻ
ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐ
ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ Պ. Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Էօժէն Սիւի այս երեւելի վիպասանութիւնը ութ հատորէ պիտի բաղկանայ եւ հետզհետէ հատոր առ հատոր պիտի հրատարակուի, որդէն առաջին եւ երկրորդ հատորներն ի լոյս ընծայեցան եւ Հայ գրավաճառաց քով ծախու դրուած են.

Բաժանորդութիւն կանխիկ վճարելի	90
Միզէրապլըի բաժանորդաց համար	80
Խուրաքանչիւր հատորը	15

Բաժանորդութեան տեղերն են միայն Խըմիր Տէօլէեանց դրատունը եւ Ցարդոյ Պ. Գրիգոր Ջիլինկիրեանին դրատունը. Կ. Պոլիս Տէօլէեանց վաճառատունը, Գումրու խան, թիւ 11. եւ Մասիս լրագրոյ խմբագրին գրատունը.

Այս վիպասանութեան բաժանորդ եղողը եթէ Միզէրապլըի ալ բաժանորդ ըլլալ ուզէ, 125 ղրշ. պիտի վըճարէ փոխանակ 150ի.

ՏՕՆ ԲԻՇԵՕԴ
ՆԱՄ ԱՃԱՅԻՊ ՋԱԹԸՆ ՀԻՔԵԱՅԷՍԻ

Մասալ քիթապլարը միւթալաասընա մէրագը օլան հէր զաթ ինտինտէ միւթէպէր Թուլթուլան, վէ կէօնակէօն ֆէվայիտ ու մուհասէնաթտէն տախի խալի օլմաեան իչ պու մէշհուր թէլլիֆին ճիլտի էվվէլի, մուախխարըն հէր պիրի 35 ղուրուշա ֆիւրուխթէ չըգարըլըպ, չիմտի իսէ ճիլտի սանիսին տախի էնէ Տէրոյէնց թապխանէսինտէ օլարագ, թապընա իպթիտար օլունմաղլէ, պէհէր նիւսխասի էվվէլքի կիպի 16 սահիֆէտէն իպարէթ օլտուղու հալտէ, հէր քիթապճըլարտա, վէ խուսուսի իլէ Իսթանպօլտա Մահմուտ բաշատա Մանուկ աղանըն 220, վէ Օգճուլար պաշընտա Պ. Տէմիրճըպուլուեանըն 22 Նօ. իլէ մուրագգամ տիւքքեանընտա, վէ Իսկիւտարտա Սէլամիյէ ճամիտէսինտէ Թիւթիւնճիւ Գէորգ աղանըն տիւքքեանընտա, 30 ար բարաեա բէյ ատէր բէյ սաթըլմագտա տըր.

ԻՐՍԱԻՍԽՈՀ
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԵՒ ԷՋՄԻԱԾՆԱԿԱՆ ԴԱՒԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԱԿԱԳՐԵԱԼ ԳՐՔԻՆ ՎՐԱՅ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՏՈՐ Բ.
Ի տպարանի Յ. Տէրոյենց

Կը ծախուի ի գին 8 ղուրուշ, եւ կը գտնուի ամէն Հայ գրավաճառաց քով եւ Մահմուտ բաշա Մանուկ աղային 120 թիւ խանութը.

ՆՕԹՐ–ՏԱՄ–ՏԸ–ՓԱՐԻ
Այս Տիեզերահռչակ վէպին Հայերէն թարգմանութեան, 6 թերթը ի լոյս ընծայուած է.

[illegible]

Թօբխանէ Իսկէլէսինտէ Նօ. 18 մաղազատա տէօքմէ վէ կէրէք սէօյմէ տէմիրտէն հէր նէվի մաքինա, թուլումպա, գազան, մաթպագ օճագլարը վէ սայիրէ, ղայէթ ալէա վէ էհվէն ֆիաթ իլէ իմալ խտէճէկինտէն, թալիպլէրի օլանլարըն մահէլլի մէզքուրէ եանի Թօբհանէլիեան միւսիւ Միքայէլ ֆապրիգասընա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի.

Իզ–իլ ինին ալէա սընամըշ իրէք թօխումունտան օն օգգա գատար սաթըլըգ օլուպ, թալիպ օլան զաթ, Իսթանպօլ Վալիտէ խանընտա 54 նիւմէրօլու օտատա Խիթիլեարեան Սուքիան աղաեա միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր.

ՖՕԹՕՂՐԱՖ

Մահմուտ բաշա պաղչընտա Պէզճիլէր–խան սօգադընտա Նօ. 6 ֆօթօկրաֆխանէսինտէ Ամիրզա ուսթատլարընտան Կարապետ աղա Պաղտասարեան, հէր եէրտէն էհվէն ֆիաթ իլէ ֆօթօկրաֆլար չըգարմագտա օլտուղունու իլան իտէր, եանի,

Պիր տուզինա	Ֆիյ 32	ղրշ.
Եարըմ տուզինա	» 20	»
Ջիրեկ »	» 15	»

Պիւյիւք զըլթալար թանէսի, 20, 30 50 ղուրուշ.

Փարիս Թըպպիյէ մէքթէպինտէն չըգմըշ օլուպ վէ տօգթօրլուգ տիբլօմասընը հայիզ օլան, վէ խայլի միւտտէթ Փարիս խասթախանէլէրինտէ էքսթէրնալըգ իթմիշ պուլունան տօգթօր Պեարոս Լօրէնեան էֆէնտի, պու աէֆա Տէր–սէատէթէ կէլմիշ օլտուղունտան, Իսթանպօլտա Մուսալլա ճիվարընտա Թիւլպէնճի–պազարըն սօգադընտա 17 Նօ. իլէ միւրագգամ քէնտի խանէսինտէ չարշէմպիհ կիւնլէրի սաաթ 4 տէն 8 է գատար խայրաթ օլարագ խասթալարա պագաճագը, վէ քէնտիսինի խասսէթէն կէօրմէք իսթէյէնլէր իչին, հէր հաֆթա չարշէմպիհ վէ ճիւմա իրթէսի կիւնլէրի, սաաթ եէտիտէն օն պիրէ գատար քէնտի խանէսինտէ կէօրէպիլէճէքլէրի, վէ միւսթագիլ քէնտի խանէլէրինէ իսթէյէնլէրէ տախի կիտէճէյի իլան օլունուր.

Պուռնատան ագտէմ Ասիթանէ ահալիսինին պուռնա էմսալ նիչէ իլանլէր կէօրմիւշ օլտուգլարընտան իհթիմալ տըր իչ պու իլանըմըզ տախի անլէրէ էմսալ թուէթուլարագ ահալի նէզտինտէ գապուլ պուլմայաճագ տըր. ֆագաթ պիլլէր իլէ մինասիպէթի օլաճաղ ղաթլար, հէր հալտէ սէնաաթըմըզըն ֆարգընը կէօրէրէք մէմնուն օլաճագլարընտան, իչթէ պու տէֆա Իսթանպօլտա Պահճէ–գաբուսունտա վաղը 7 նիւմէրօլու էճզա թիւճճարը Մ. Վիչէնին մաղազասը իւզէրինտէ տիշճիլիք սէնաաթըրըն իճրասընա պէտ իյլէտիկիմիզ բաղչէթլու միւչթէրիլէրիմիզէ խասսէթէն իլան իտէրիզ.

Ալթունտան, կիւմիւշտէն, գալայըգատան միւճէվհէրէտէն թէքմիլ չէնէ, թէք տիշ, չիւրիւք տիշլէրի թէմիզլէյիպ տօլտուրմագ, աղրըեան տիշլէրին աղրըսընը քէսմէք, քիրլի տիշլէրի թէմիզլէմէք իւզրէ մահալլի մէզպուրտա պուլունմագտայըզ.

Սահիպ իմզա ճիւմա կիւնլէրի ֆուգարալարա խայրաթ պագաճագ տըր. չէքմիլէն տիշլէրի չէքէնէք վէ չէքիլմէսի իգթիզա օլմաեան տիշլէրէ տախի իլաճ գօեաճագ տըր.

Կ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Եւրօբա տէվլէթլէրինին [illegible] պիլէթլէրինին [illegible].

Պաչլըճա իսթիգրազ պիլէթլէրի աթիտէքի Լիսթասը պէեան օլունմուշ տուր.

Սահիպ իմզա, իսթէքլի օլանլարա սայիրլէրտէն ղայէթ էհվէն ֆիաթիլէ սաթաճաղընը պիլտիրիր.

Տէվլէթլէրին իսմի.	Իսթ. իլք թարիխի.	Իսթիգրազըն պիթէճէյի սէնէ.	Ֆաիզի 0/0 տէ.	Եազըլմասա չէքիլէճէք թարիխլէրի.	Էն չօգ գազանաճագը.
Ռուսիանըն	1864	1924	5	1 Յուլիս	200,000 ռուպլի
»	1866	1926	5	1 Սէպտ.	200,000 »
Ավստրիանըն	1858	1924	–	1 Ապրիլ	250,000 ֆիօրին
»	1860	1917	5	1 Յուլիս	300,000 »
»	1864	1918	–	1 Ապրիլ	250,000 »
Բալփըն	1856	1911	–	15 Սեպտ.	40,000 »
Գլարիսին	1856	1913	–	30 Յուլիս	12,000 »
Սանժէնուանըն	1856	1904	–	1 Փետրվար	50,000 »
Թրիէսթ շէհրին	1861	1905	4	1 Փետրվար	15,000 »
Վէնտիքրէսթին	1847	1893	3	1 Դեկտեմ.	20,000 »
Ֆրանսանըն Լիլ շէհրի	1863	1892	–	1 Օգոստոս	
Պօրտօ շէհրի	1863	1899	3	1 Յուլիս	
Ռուպէ շէհրի	1861	1945	–	1 Օգոստոս	
Պէլճիգանըն Պրիւսէլ շէհրի	1868	1934	3	15 Մայիս	
Զվիչէրիանըն Ֆրիպուրկ շէհրի	1861	1914	–	15 Յունիս	
Իթալեանըն Նաբօլի շէհրի	1861	1921	5	1 Ապրիլ	
Իթալեանըն Միլան շէհրի	1866	1921	–	15 Դեկտ.	
Իթալեանըն Ֆլօրանս շէհրի	1868	1914	4	1 Մայիս	

Մ. Ճանէթօ թարաֆընտան սաթըլան պիլէթլէրին իւզէրինտէ քէնտիսինին պէյզա մէօհիւրիւ պուլունաճագ տըր.

Ջինատէ մալումաթ ալմագ իսթէյէնլէրին Գալաթատա Գօմիսիօն խանը իթթիսալինտէ սարրաֆ Մ. Ճանէթօնուն 16 նիւմէրօ իլէ մուրագգամ մաղազասընա միւրաճաաթ իյլէմէլէրի.

Մ. ՃԱՆԷԹՕ

ՏՕԳԹՕՐ ԲԷԼԷԶ

Ամէլիյաթը ճէրրահիյէ իճրա իթմէքտիգին, աղրըեան տիշլէրին վէճալարընը (աղըը) տէֆ ու իզալէ իթմէք, վէ տիշլէրի չըգմըշ օլանլարըն տիշլէրինին էրէէրինէ զահմէթսիզճէ թապիի կիպի օլունմուշ կիպի, ղաեէթ տիգգաթ օլունսա պիլէ անլաշըլմամագ իւզրէ, տիշ գօյմագ վէ տախիլի ֆէմտէ վէ չէնէտէքի էմրազ վէ գօրրուհ վէ թէգէլլիւլի տէնտանա թէտավի իթմէք, վէ տիշլէրի թազիրտիթընտան, եանի էէրլէրինտէ օնայըղ, պիր թարաֆա տէվրիլտիքլէրի հալտէ էէրլէրինէ գօյմագ, վէ տախիլի ֆէմի թէմիզլէմէքտէ, վէ բաղանմըշ վէ սիեահլանմըշ օլան տիշլէրին լոոն վէ քիրլէրինի չըգարըպ, ճէվհէրի գաթիսինի թէմիզլէմէք, վէ աղըըն ֆէնա գօգուլարընը իզալէ իթմէքտէ վէ աթըն վէ լաթիֆէտէն ղայէթլէ լաթիֆ վէ բանա վէ տալապէթլի վէ խաֆիֆ էէմէք էէնտիքի վագըթթա պիր զարար ու զիեան վէրմէզ ալէա էէրլի վէ չըգար գօնուր տիշլէր էաբմագտա օլան ֆրիսլի թապիպ տիշճի Մ. Բէլէզ, Պէյ–օղլունտա Կլավինի սօգագընտա 2 նիւմէրօտա քեանէսի իթմէքտէ վէ պաֆրանկա սաաթ 6 տան 4 է գատար կէլէն վէ կիտէնլէրէ ամէլիյաթը մէզքիւրէյի իճրա իյլէմէքտէ օլուպ քէնտիսինի կէօրմէք վէ կէթիրթմէք միւրատ իտէնլէր օլուր իսէ, օրատան ռիճալ իթմէլէրի. 35

Քիւթթաբը սարըն գուլլանըլտըգլարը լիսան իւզէրէ հէր տիւրլիւ մէսաիլէ տայիր արզուհալլար վէ միւզաքէրէլէր վէ թաղըրա մէքթուպլարը բիւշտիյէ խօճալարընա վէ աքէրիյէ վէ ումուրու միլքիյէ մէմուրլարընա վէ բօսթա միւտիրլէրինէ վէ թիճարէթ միւթէտայիր պիր չօգ արզուհալլար վէ ճիրօ վէ սէքէսթրօ վէ բրօթէսթօ վէ մուգավէլէ վէ սատ սէնէտլէր վէ թէզքէրէ ; վէ մահէլլէ իլմ ու խապէրլէրի վէ սայիր հէր տիւրլիւ մաքուզաթ վէ մուհարրէրաթ, հասըլը էֆէնտի Նուհ կիպի տէօրթ էիւզ գատար միւսվէտէրի շամիլ վէ աթըրընտա մէվզըընտէ գուլլանըլմագ իւզրէ, թէրպիյէ լըթիֆէ վէ էտէպիէթէ տայիր տըրագը, ֆագաթ վէ թիւրքի պէյիթլէր վէ թիւրքիւ մանիլէրի տախի ալթընա եագըլարագ սայէի մուվաֆֆագիյէթթէ ճէմալը միւլքիւքեանէտէ պու քէրրէ թապ օլունան նիւգլէթ իւլ միւնշաաթ նամ իճշա, տահաֆ չարշըսընտա գավաֆլար սօգագընտա ինշաի մէզքիւրիւն միւէլլիֆի Սէթապ Րիֆաթ էֆէնտինին 16 նիւմէրօլու տիւքքեանընտա, վէ Սուլթան Պաեազիտտէ քեազըտճը խօճա բաշըլը հանի Մուսթաֆա աղանըն, վէ Մահմուտ բաշատա բուլ վէ վարագաշի սահիհէ սաթըլան տիւքքեանլարտա օն եէտիչէր ղուրուշա սաթըլմագտա տըր.

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՕՍԵԱՆ
ԼԷՎԱՆԹ ՀԷՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԽԱՆԷՍԻՆՏԷ
ՊԷՑ ՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԽՕԼՍԱ, [illegible]
ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ [illegible] ԳԱՐՇԸՍԸՆՏԱ
ՆՈՒՄԷՐՕ 467.